

УНАПРЕЂЕЊЕ ЛОКАЛНОГ ОДГОВОРА НА ВИСОКО РИЗИЧНЕ СЛУЧАЈЕВЕ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ И ПАРТНЕРСКИМ ОДНОСИМА У КРАГУЈЕВЦУ

Препорука за успостављање локалног интерсекторског тима за хитно реаговање

Заговарачки документ (Policy brief)

Израдила: **Оаза сигурности, Крагујевац**

У оквиру пројекта:

„Безбедност није препорука – институционални механизми заштите жена“

Крагујевац, 2026.

1. САЖЕТАК

Насиље у породици и партнерским односима представља један од најозбиљнијих безбедносних, социјалних и јавноздравствених проблема у локалној заједници. Иако у Републици Србији постоји законски оквир који регулише поступање у случајевима насиља у породици, као и механизми међусекторске сарадње, пракса показује да у високо ризичним случајевима и даље постоје изазови у погледу брзине реаговања, координације институција и праћења спровођења мера заштите.

Искуства организације **Оаза сигурности**, стечена кроз директан рад са женама које су преживеле насиље, пружање правног саветовања, рад СОС телефона, као и консултације са релевантним институцијама у Крагујевцу, указују на потребу за додатним, оперативним механизмом локалне координације у случајевима процењеног високог ризика.

Током консултативног процеса са представницима локалне самоуправе, Центра за социјални рад, Полицијске управе, Основног јавног тужилаштва, Универзитетског клиничког центра Крагујевац и Школске управе Крагујевац, препозната је потреба за унапређењем постојеће сарадње кроз механизам који би омогућио брзу комуникацију, хитно окупљање релевантних актера и координисано реаговање у ситуацијама високог ризика.

Овај документ предлаже успостављање **Локалног интерсекторског тима за хитно реаговање у високо ризичним случајевима насиља у породици и партнерским односима**, као оперативног механизма који би представљао допуну постојећој **Групи за координацију и сарадњу**, са циљем бржег, ефикаснијег и координисанијег институционалног одговора.

Предложени модел не подразумева успостављање нове административне структуре, већ унапређење постојеће међусекторске сарадње кроз јасно дефинисане канале комуникације, именоване контакт особе и могућност хитног поступања у случајевима повећаног ризика по живот и безбедност жена и деце.

2. ПРАВНИ И СТРАТЕШКИ ОКВИР

Предложена иницијатива за успостављање **Локалног интерсекторског тима за хитно реаговање у високо ризичним случајевима насиља у породици и партнерским односима** заснива се на постојећем националном и међународном правном оквиру који обавезује државу и надлежне институције да обезбеде ефикасну, координисану и благовремену заштиту жена које су изложене насиљу.

2.1 Истанбулска конвенција

Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (**Истанбулска конвенција**), коју је Република Србија ратификовала, обавезује државу и надлежне институције да обезбеде:

- координисан одговор институција,
- благовремену процену ризика,
- ефикасне мере заштите,
- безбедност жртве као приоритет у поступању.

Конвенција посебно наглашава значај сарадње између релевантних институција у циљу спречавања ескалације насиља и обезбеђивања делотворне заштите жена и деце изложених насиљу.

2.2 Национални правни оквир

Закон о спречавању насиља у породици у Републици Србији предвиђа процену ризика, хитне мере заштите, међусекторску сарадњу и рад **Групе за координацију и сарадњу**.

Закон о спречавању насиља у породици посебно наглашава обавезу координисаног и ефикасног поступања надлежних органа у циљу заштите жртве.

Предложени модел **Локалног интерсекторског тима за хитно реаговање** не представља замену за постојеће законске механизме, већ њихову оперативну допуну у ситуацијама процењеног високог ризика, са циљем бржег и координисанијег поступања.

3. ПРОБЛЕМ КОЈИ ДОКУМЕНТ АДРЕСИРА

Упркос постојању законских механизма заштите, укључујући хитне мере, мере заштите и рад Групе за координацију и сарадњу у складу са Законом о спречавању насиља у породици, пракса показује да у појединим случајевима постоји простор за унапређење координације и оперативног реаговања, нарочито када су у питању високо ризичне ситуације.

Посебан изазов представљају случајеви у којима:

- постоји процењен висок ризик од ескалације насиља,
- долази до поновљеног кршења изречених мера заштите,
- постоје претње смрћу или тешким повређивањем,
- присутни су психијатријски ризици, злоупотреба алкохола или психоактивних супстанци,
- постоји претходна историја интервенција више институција,
- деца су директно или индиректно изложена насиљу.

У таквим ситуацијама формални механизми често не обезбеђују довољно брзу, директну и оперативну комуникацију између свих релевантних актера, што може утицати на ефикасност заштите.

Током консултација са институцијама у Крагујевцу, препозната је потреба за механизмом који би омогућио:

- брзу размену информација,
- директну комуникацију између одговорних особа,
- могућност хитног сазивања састанка,
- координисано планирање интервенција у високо ризичним случајевима,
- боље праћење договорених корака.

Постојећи систем пружа важну основу за заштиту, али искуства из праксе указују да је потребна додатна оперативна подршка која би омогућила ефикаснији одговор у најризичнијим ситуацијама.

4. НАЛАЗИ ИЗ КОНСУЛТАТИВНОГ ПРОЦЕСА СА ИНСТИТУЦИЈАМА

У оквиру пројекта „Безбедност није препорука – институционални механизми заштите жена“, организација Оаза сигурности спровела је консултативни процес са кључним актерима локалног система заштите од насиља у породици у Крагујевцу, са циљем идентификовања изазова у пракси и формулисања препорука које су реалистичне, применљиве и засноване на искуству институција.

Консултације су обављене са представницима:

- локалне самоуправе,
- Центра за социјални рад,
- Основног јавног тужилаштва,
- Полицијске управе Крагујевац,
- Универзитетског клиничког центра Крагујевац,
- Школске управе Крагујевац

4.1 Основно јавно тужилаштво

Током консултативног састанка са представницама Основног јавног тужилаштва у Крагујевцу, истакнута је подршка иницијативи за унапређење локалне међусекторске сарадње у случајевима високог ризика.

Као један од кључних изазова препознато је то што тренутно не постоји довољно оперативан механизам који би омогућио да се одлуке и процене донете у оквиру постојећих механизма координације брзо и ефикасно пренесу у праксу када је неопходно хитно поступање.

Такође су идентификоване следеће потребе:

- боље повезивање институција у сложеним случајевима,
- укључивање здравственог сектора, нарочито у ситуацијама где постоје психијатријски ризици,
- могућност благовременог реаговања у случајевима злоупотребе алкохола и психоактивних супстанци,

- јаснија оперативна координација код случајева са повећаним ризиком.

Ови налази указују на потребу за механизмом који омогућава бржу комуникацију и координацију између институција када процена ризика то захтева.

4.2 Полицијска управа Крагујевац

Представници Полицијске управе Крагујевац исказали су подршку иницијативи за унапређење сарадње између институција у раду на случајевима насиља у породици.

Посебно је препознат значај директне комуникације између релевантних институција у ситуацијама високог ризика, како би се омогућило брже реаговање и координисано поступање.

Искуства из праксе указују да благовремена размена информација и јасно дефинисани контакти могу значајно допринети ефикасности интервенције и безбедности жртава.

4.3 Центар за социјални рад

Током консултација са представницима Центра за социјални рад, указано је на потребу да предложени механизам буде осмишљен као **оперативна допуна постојећим механизмима сарадње**, а не као њихова замена.

Као конструктиван предлог, истакнута је могућност формирања **интерсекторског тима**, који би био активиран у ситуацијама процењеног високог ризика.

Овакав модел би омогућио:

- брзо окупљање релевантних актера,
- размену кључних информација,
- заједничку процену ситуације,
- договор о хитним корацима за заштиту жртве.

Овај приступ препознат је као функционалнији од успостављања нове формалне структуре.

4.4 Локална самоуправа

Током разговора са представницима локалне самоуправе исказана је отвореност за разговор о унапређењу постојећих механизма заштите.

Као важан институционални сигнал, указано је да предложено решење треба позиционирати као **оперативни механизам сарадње**, а не као ново административно „тело“, како би било лакше институционално примењиво и одрживо.

4.5 Универзитетски клинички центар Крагујевац

Представници Универзитетског клиничког центра Крагујевац изразили су подршку иницијативи за унапређење међусекторске сарадње, указујући на важност здравственог система у препознавању и поступању у случајевима насиља.

Посебно је препознат значај укључивања здравственог сектора у сложене и високо ризичне случајеве, нарочито када су присутни психијатријски или други здравствени фактори који могу утицати на процену ризика и планирање заштите.

4.6 Школска управа Крагујевац

Током консултативног састанка са представницима Школске управе Крагујевац, одржаног 20.05.2026. године, истакнут је значај образовног система у раном препознавању ризика од породичног и родно заснованог насиља.

Током разговора указано је на то да наставници, стручни сарадници и психолози у школама често могу уочити промене у понашању деце које могу указивати на изложеност насиљу у породичном окружењу.

Посебно је наглашено да деца која одрастају у окружењу насиља могу усвајати обрасце понашања који доприносе трансгенерацијском преношењу насиља, што додатно наглашава значај благовремене интервенције и превентивног деловања.

Представници Школске управе поделили су и искуства из праксе, указујући на конкретне ситуације са којима се образовне установе сусрећу у препознавању проблема код деце.

Истовремено, исказана је подршка иницијативи за успостављање оперативног механизма који би омогућио брзо међусекторско реаговање у ситуацијама када постоји ризик од ескалације насиља.

4.7. Закључак консултативног процеса

Упркос различитим институционалним улогама, консултације су показале висок степен сагласности око потребе за:

- бржом комуникацијом,
- оперативнијом координацијом,
- јасно дефинисаним контакт тачкама,
- механизмом за хитно окупљање релевантних актера,

- додатном подршком постојећем систему у високо ризичним случајевима.

На основу ових налаза формулисан је предлог за успостављање **Локалног интерсекторског тима за хитно реаговање**.

5. ПРЕПОРУЧЕНИ МОДЕЛ: ЛОКАЛНИ ИНТЕРСЕКТОРСКИ ТИМ ЗА ХИТНО РЕАГОВАЊЕ

На основу консултативног процеса са релевантним институцијама, препоручује се успостављање **Локалног интерсекторског тима за хитно реаговање у високо ризичним случајевима насиља у породици и партнерским односима у Крагујевцу**.

Предложени механизам представља **оперативну допуну постојећој Групи за координацију и сарадњу**, са циљем унапређења брзине реаговања, квалитета комуникације и координације институција у случајевима повећаног ризика по живот и безбедност жена и деце.

Овај модел не подразумева успостављање нове административне структуре, већ стварање функционалног механизма за хитно поступање у ситуацијама које захтевају непосредну међусекторску реакцију.

5.1 Сврха тима

Основна сврха тима је да омогући:

- благовремену размену информација између институција,
- директну комуникацију између кључних контакт особа,
- брзу процену ситуације у високо ризичним случајевима,
- координисано планирање хитних мера заштите,
- праћење спровођења договорених интервенција,
- јачање безбедности жена и деце изложених насиљу.

5.2 Када би се тим активирао

Тим би се активирао у ситуацијама када постоји процена високог ризика, а нарочито у случајевима:

- поновљеног кршења изречених мера заштите,
- озбиљних претњи смрћу или тешким повређивањем,
- ескалације насиља након претходних интервенција,
- присуства психијатријских фактора који утичу на процену ризика,
- злоупотребе алкохола или психоактивних супстанци,
- ситуација у којима су деца директно или индиректно угрожена,
- случајева у којима више институција већ поступа, али је потребна хитна додатна координација.

Активирање тима не би зависило од унапред заказаних редовних састанака, већ од процене хитности конкретног случаја.

5.3 Састав тима

Тим би чинили представници институција које имају кључну улогу у систему заштите:

Обавезни чланови:

- Град Крагујевац / представник локалне самоуправе
- Центар за социјални рад
- Полицијска управа Крагујевац
- Основно јавно тужилаштво

По потреби:

- Универзитетски клинички центар Крагујевац
- представници психијатрије
- Саветовалиште за ментално здравље
- Центар за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“
- Дом здравља
- представници образовног система, укључујући Школску управу Крагујевац, у случајевима када процена ризика указује на угроженост деце
- други релевантни актери у зависности од конкретног случаја

Важно је да свака институција именује **контакт особу доступну за хитну комуникацију**.

5.4 Начин рада

Предлаже се да функционисање тима буде засновано на следећим принципима:

Директна комуникација

Постојање јасно дефинисане листе контакт особа које се могу непосредно контактирати у хитним случајевима.

Хитно окупљање

Могућност организовања хитног састанка (уживо, телефоном или онлајн) у кратком року када процена ризика то захтева.

Координисано поступање

Заједничко разматрање ризика и договор о конкретним корацима које институције треба да предузму.

Праћење договорених корака

Провера да ли су договорене интервенције реализоване и да ли су потребне додатне мере.

5.5 Однос са Групом за координацију и сарадњу

Предложени модел **не представља замену за Групу за координацију и сарадњу**, већ њену оперативну допуну.

Група за координацију и сарадњу има важну законску улогу у поступању у случајевима насиља у породици, али предложени тим би омогућио већу оперативну флексибилност у ситуацијама које захтевају хитно и интензивно међусекторско реаговање.

На овај начин постојећи систем би био ојачан, а не дуплиран.

5.6 Улога организација цивилног друштва

Организације цивилног друштва које пружају специјализовану подршку женама које су преживеле насиље могу имати значајну консултативну улогу кроз:

- указивање на проблеме из праксе,
 - давање препорука,
-
- пружање подршке корисницама,
 - учешће у дијалогу о унапређењу локалних политика.

6. ПРЕПОРУКЕ ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ

На основу консултативног процеса са релевантним институцијама и увида из директног рада са женама које су преживеле насиље, препоручује се да Град Крагујевац предузме следеће кораке у циљу унапређења институционалног одговора на високо ризичне случајеве насиља у породици и партнерским односима:

1. Иницирање успостављања Локалног интерсекторског тима за хитно реаговање

Препоручује се да локална самоуправа покрене иницијативу за успостављање оперативног интерсекторског механизма који би омогућио брзу координацију институција у високо ризичним случајевима.

Имајући у виду координативну улогу локалне самоуправе у области јавне безбедности и социјалне заштите, Град Крагујевац је у позицији да иницира и подржи овакав модел сарадње.

2. Именовање контакт особа у кључним институцијама

Потребно је да институције које учествују у систему заштите именују одговорне контакт особе доступне за хитну комуникацију у случајевима процењеног високог ризика.

Ово би омогућило:

- бржу размену информација,
 - јаснију одговорност,
 - ефикасније реаговање,
-
- избегавање институционалних кашњења.

3. Успостављање протокола за хитну комуникацију

Препоручује се дефинисање једноставног оперативног протокола који би уредио:

- ко може иницирати активирање тима,
- у којим ситуацијама се тим активира,
- начин комуникације,
- рокове за реаговање,
- основне кораке након активације.

Овај протокол треба да буде практичан, применљив и усклађен са постојећим законским оквиром.

4. Укључивање здравственог сектора у високо ризичне случајеве када је то потребно

У случајевима где постоје психијатријски, зависнички или други здравствени фактори који утичу на процену ризика, неопходно је омогућити правовремено укључивање здравственог система.

Ово је посебно важно у ситуацијама када процена безбедности захтева мултидисциплинарни приступ.

5. Јачање праћења спровођења договорених мера

Препоручује се успостављање механизма који би омогућио јасније праћење договорених интервенција у високо ризичним случајевима.

Циљ ове препоруке није стварање додатне администрације, већ осигуравање да договорени кораци буду спроведени у интересу безбедности жртава.

6. Пилот примена механизма

Препоручује се да предложени модел буде иницијално примењен као пилот механизам, уз могућност процене његове функционалности и прилагођавања на основу искустава из праксе.

Овакав приступ омогућава постепено увођење модела уз минималан институционални ризик.

7. ЗАКЉУЧАК

Безбедност жена које су преживеле насиље не сме зависити искључиво од формалног постојања механизма заштите, већ и од њихове стварне функционалности, доступности и способности да благовремено реагују у ситуацијама повећаног ризика.

Предложени **Локални интерсекторски тим за хитно реаговање** представља практично, реалистично и институционално одрживо решење које не дуплира постојеће механизме, већ их оснажује.

Овим документом Оаза сигурности упућује препоруку локалној самоуправи и релевантним институцијама у циљу унапређења локалног система заштите жена и деце изложених насиљу.